

راهنمای

کنوانسیون تیر

و

تیرالکترونیکی (E-TIR)

ناصر محمد حسینی

انتشارات وکیل

۱۳۹۶

سرشناسه	: محمدحسینی، ناصر، ۱۳۲۹ -
عنوان و نام پدیدآور	: راهنمای کنوانسیون تیر و تیر الکترونیکی (E-TIR)/ ناصر محمدحسینی.
مشخصات نشر	: تهران: نشر وکیل، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: [۳۲۰ ص.: مصور(رنگی)، جدول، نمودار.
شابک	: 978-600-5007-22-0
وضعیت فهرست نویسی	: فیا.
موضوع	: کنوانسیون گمرکی حمل و نقل بین المللی کالا تحت پوشش دفترچه تیر (۱۹۷۵م=۱۳۵۴)
موضوع	: Customs Convention on the International Transport of (Goods Under Cover of TIR Carnets (1975
موضوع	: حمل و نقل -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	: Transportation -- Law and legislation -- Iran
رده بندی کنگر	: ۲۱۳۹۶/۳م/۴۰۲۰۲۲
رده بندی دیویی	: ۴۴/۰۶۲
شماره کتابشناسی	: ۶۳۳۱۳
۱.	

نشر وکیل

راهنمای کنوانسیون تیر

و

تیر الکترونیکی (E-TIR)

ناصر محمدحسینی

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ نخست: ۱۳۹۶

ISBN: ۹۷۸-۶۰۰-۵۰۰۷-۲۲-۰

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۰۰۷-۲۲-۰

انتشارات وکیل: تهران، خیابان فاطمی غربی، نبش سیندخت شمالی، پلاک ۱۳، طبقه ۳، واحد ۸

تلفن: ۶۶۹۴۶۴۸۸-۶۶۹۴۶۴۷۲

فهرست مطالب

۷	..... مقدمه

بخش نخست: سیستم ترانزیت گمرکی تیر (TIR)

۱۲	..... مقدمه
۱۲	..... ۱- کنوانسیون گمرکی تیر (TIR)
۱۴	..... ۲- پوشش جغرافیایی سیستم تیر
۱۵	..... ۳- تحولات کنوانسیون تیر
۱۷	..... ۴- امتیارات سیستم تیر
۱۸	..... ۵- اهداف کنوانسیون TIR
۱۸	..... ۶- دامنه شمول ترانزیسیون تیر
۲۰	..... ۷- ساختار اداری سیستم تیر
۲۳	..... ۸- اصول حاکم بر سیستم ترانزیتی تیر TIR

بخش دوم: متن کنوانسیون تیر ۱۹۷۵ و ضمیمه های آن ۲۶

۲۷	..... ۱- کنوانسیون تیر ۱۹۷۵
	قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون گمرکی مربوط به حمل و
۲۷	..... نقل بین المللی کالا تحت کارنه های تیر (کنوانسیون TIR)
۲۸	..... فصل اول (کلّیات)
۳۶	..... فصل دوم (صدور دفترچه تیر)
۴۲	..... فصل سوم (حمل و نقل کالاها به پوشش دفترچه تیر)
۵۲	..... فصل چهارم (تخلّفات)
۵۵	..... فصل پنجم (یادداشت های توضیحی)
۵۵	..... فصل ششم (مقررات متفرقه)
۵۸	..... فصل هفتم (مقررات نهایی)
۶۹	..... ۲- ضمیمه های کنوانسیون تیر ۱۹۷۵
۶۹	..... ضمیمه ۱ (نمونه دفترچه تیر)
۷۸	..... توضیح و ترجمه روی جلد دفترچه تیر

۸۰	توضیح و ترجمه صفحه دوم جلد (پشت جلد دفترچه تیر)
۸۶	توضیح و ترجمه صفحه مانیفست (زرد رنگ)
۹۰	توضیح و ترجمه وله‌های سفید و سبز رنگ دفترچه تیر
۹۲	توضیح و ترجمه برگه (فرم) گزارش گواهی شده (انتهای دفترچه تیر)
۹۶	توضیح صفحه سوم جلد دفترچه تیر
۹۷	صفحه چهارم یا نهایی جلد کارنه تیر
۱۰۳	ضمیمه ۲: مقررات مربوط به شرایط فنی
	ضمیمه ۳: رویه گواهی وسایل نقلیه ای که با شرایط فنی مشروح در مقررات
	ضمیمه ۲ مطابق دارند ۱۷۰
۱۷۰	کلیات
۱۷۵	روش تأیید گواهی تیر
۱۷۷	چگونگی درج ملاحظات و رد نقص
۱۷۷	سیستم (متحدالشکل) کدینگ: ارسا، عدم عیب و نقص در گواهی قبولی
۱۸۴	ضمیمه ۴: مدل گواهی قبولی وسیله نقلیه ای
۱۷۶	نمودارها و عکس (فتوگراف)هایی که بایستی ضمیمه گردد
۱۷۶	قبولی محفظه‌های قابل پیاده شدن
۱۷۷	تعداد و محل (نصب) پلمب‌های گمرکی
۱۷۷	دوره گذار برای معرفی مدل جدید گواهی
۱۹۱	ضمیمه ۵: پلاک‌های تیر
۱۹۲	ضمیمه ۶: یادداشت‌های توضیحی
۱۹۲	مقدمه یادداشت‌های توضیحی
۱۹۷	تفسیر
۱۹۹	ضمیمه ۷: در خصوص پذیرش کانتینرها
	قسمت نخست: مقررات مربوط به شرایط فنی کانتینر های قابل پذیرش برای
۱۹۹	حمل و نقل بین‌المللی تحت پلمب گمرکی
	قسمت دوم: رویه‌های پذیرش کانتینر هایی که با شرایط مذکور در قسمت نخست

۲۳۱	انطباق دارند
۲۴۷	قسمت سوم: یادداشت‌های توضیحی
۲۴۹	ضمیمه ۸: ترکیب، عملکرد و مقررات رویه کمیته اداری و هیأت اجرایی تیر
۲۵۶	ضمیمه ۹: دسترسی به رویه تیر
	قسمت ۱: دادن اختیار (مجوز) به موسسات جهت صدور دفترچه های تیر و اقدام
۲۵۶	به عنوان ضامن
۲۶۰	قسمت ۲: دادن مجوز به اشخاص حقیقی و حقوقی جهت
	پیوست: کارنام اختصاری) برخی از موسسات ضامن کشورهای متعاهد کنوانسیون
۲۶۷	تیر
	ضمیمه ۱۰: اطلاعاتی که در سطح کشورهای متعاهد به مؤسسه های (ضامن)
	مجاز (تحت مفاد ماده ۴۲ کر) و یک سازمان بین المللی (تحت مفاد ماده ۲-۶
۲۷۰	مکرر) ارائه شود
	بخش سوم: تیر الکترونیکی (eTIR)
۲۷۷	فصل نخست: سیستم تیر و پردازش الکترونیکی اطلاعات
۲۷۷	الف- اصطلاحات هم پیوند (مرتبط) با سیستم رایانه ای تیر
۲۸۱	ب- سیستم رایانه ای (کامپیوتری) تیر
۲۸۳	ج- برنامه های نرم افزاری (رایانه ای) سیستم تیر (TIR)
۲۹۷	فصل دوم: سیستم بین المللی تیر الکترونیکی
۲۹۷	۱- پروژه تیر الکترونیک (e TIR)
۳۰۰	۲- پروژه آزمایشی تیر الکترونیک (eTIR) ایرو- کمیسیون اقتصادی اروپا
۳۰۳	۳- بکار گیری اینترنت در سیستم تیر سیستم تیر الکترونیکی (eTIR) در عمل
۳۰۳	۱- صدور تضمین الکترونیکی
۳۰۵	۲- پیش اظهار الکترونیکی تیر (TIR-EPD)
۳۱۲	۳- وظایف و مسئولیت های ذینفعان پروژه تیر الکترونیکی (eTIR)
۳۱۶	فصل سوم: فرایند دور اظهاری تیر به گمرک
۳۳۵	منابع

بنام خداوند جان و خرد

مقدمه

کنوانسیون گمرکی سازمان ملل متحد در رابطه با ترانزیت کالا تحت پوشش کارنه تیر (کنوانسیون گمرکی تیر)، از مهم ترین و جامع ترین مقررات بین المللی در سیستم ترانزیتی جاده ای می باشد که ناظر بر روابط بین حمل کننده، گمرک و موسسه ضامن است.

این کنوانسیون که به کنوانسیون تیر ۱۹۷۵ معروف است، اصلاح شده کنوانسیون است که به عنوان این وقت نامه تیر در خصوص وسایل حمل و نقل تجاری و حمل و نقل کالا از طریق جاده، با حمایت کمیسیون اقتصادی ملل متحد برای اروپا (UNECE)، بین تعداد محدودی کشورهای اروپایی منعقد و در ۱۶ ژوئن ۱۹۴۹ به مرحله اجرا گذاشته شد.

کنوانسیون مزبور، مشتمل بر ۶۴ ماده و ۱۰ ضمیمه است. دهمین ضمیمه آن از ۱۲ آگوست ۲۰۰۶ لازم الاجرا گردیده است. اصلاحیه ضمیمه ای ۲، ۶ و ۷ این کنوانسیون نیز در فوریه ۲۰۱۶ پذیرش و از یکم ژانویه ۲۰۱۷ لازم الاجرا شده است.

این سیستم، تا کنون ۷۰ کشور عضو دارد که تمام اروپا، شمال آفریقا، خاور نزدیک و خاورمیانه را پوشش می دهد. ایالات متحده آمریکا و کانادا و همچنین شیلی و اروگوئه در آمریکای جنوبی و کشور چین، از اعضای این کنوانسیون می باشند.

قانون الحاق دولت ج.ا.ا. به کنوانسیون گمرکی تیر، در تاریخ ۱۳۶۳/۰۳/۰۱ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است. به موجب این قانون، اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران به عنوان موسسه ضامن ملی در این سیستم عمل می نماید.

گمرک ایران سازمان ملی اجراکننده این سیستم می باشد و تسهیلات مقرر در این کنوانسیون را به ترانزیت کنندگان کالا از قلمرو کشور تحت پوشش تیر، ارائه می دهد.

طرف های متعاقد کنوانسیون تیر در سال ۲۰۰۳، پروژه موسوم به تیر الکترونیکی را

با هدف ایجاد بستر مبادله اطلاعات برای کلیه بازیگران ذی‌مدخل در سیستم تیر شامل گمرکات، دارندگان کارنه تیر و موسسه‌های ضامن در زنجیره‌های ضمانت سیستم تیر، تحت عنوان "سیستم بین‌المللی تیر الکترونیکی" آغاز نمودند.

هدف این سیستم، تامین اطمینان از مبادله ایمن اطلاعات میان سیستم‌های گمرکات کشورها در رابطه با ترانزیت بین‌المللی کالا، وسایل نقلیه یا کانتینرها بر طبق مقررات کنوانسیون تیر است. این سیستم همچنین، به گمرک اجازه می‌دهد اطلاعات مربوط به تنظیم صادره توسط زنجیره تضمین برای دارنده کارنه تیر (شرکت حمل و نقل) مجاز به استفاده از سیستم تیر را مدیریت نماید.

در همین راستا، در پیلوت (آزمایشی) تیر الکترونیک میان ایران و ترکیه، به‌طور رسمی از اکتبر ۲۰۱۵ راه‌پایه‌ای مقامات گمرکات ایران و ترکیه به‌عنوان دو داوطلب پیش‌تاز و موسسه‌های ضامن TIR در کشور با همکاری اتحادیه حمل و نقل بین‌المللی جاده‌ای (IRU) و کمیسیون اقتصادی، متحد برای اروپا با موفقیت شروع به‌کار نموده است.

ناظران بین‌المللی اذعان دارند؛ به موازات کشش‌هایی که به منظور توسعه مقررات قانونی تیر الکترونیکی و گنجاندن آن در کنوانسیون مزبور صورت می‌گیرد، پروژه پیلوت میان ایران و ترکیه، یک گام مهم در جهت توسعه جهانی سیستم کاملاً مکانیزه تیر الکترونیکی به‌شمار می‌آید.

بر این اساس، با جایگزینی سیستم بین‌المللی تیر الکترونیکی در عملیات حمل و نقل بین‌المللی کالا تحت پوشش کارنه تیر، امکان دسترسی سیستماتیک به اطلاعات پیش از ورود به گمرک، و در نتیجه، امکان انجام ارزیابی‌های ریسک پیش از ورود محموله، فراهم می‌گردد. همچنین، با مبادله اطلاعات گمرکی در محیط دیجیتال ایمن، از اظهار خلاف واقع کالا به گمرک، پیشگیری می‌نماید.

در دهه گذشته، کتاب‌های ارزشمندی در زمینه کنوانسیون تیر و ترانزیت گمرکی تحت پوشش تیر، با همت آقایان مجید درخشان، اسماعیل محمدی و زنده یاد علی آزادی هرسینی تألیف و منتشر گردیده است. اما با توجه به تحولاتی که در سال‌های اخیر به ویژه در زمینه اتوماسیون سازی و عملیاتی کردن سیستم بین المللی تیر الکترونیک (eTIR)، صورت گرفته، ضرورت بازنگری و تدوین راهنمای این کنوانسیون با اقتباس از آخرین راهنماها و انتشارات رسمی سازمان‌های بین المللی مربوطه، احساس می‌گردد.

کتاب حاضر نوشتن است در راستای به روز رسانی منابع پارسی در زمینه اطلاعات تخصصی در کاربرد کنوانسیون تیر، ضمیمه‌های آن و تیر الکترونیک، که با استفاده از منابع معتبر، از جمله آخرین اصلاحات، قطعنامه‌ها، توصیه‌ها و انتشارات رسمی کمیسیون اقتصادی اروپا (UNECE)، ایرو (IRU) و دبیرخانه سازمان ملل متحد (از جمله شامل آخرین نسخه راهنمای کنوانسیون تیر - TIR Handbook، مدل مرجع تیر الکترونیک - eTIR Reference Model، راهنمای پیش‌اظهاری تیر الکترونیک - TIR-EPD و غیره)، در سه بخش به شرح زیر تدوین گردیده است.

بخش نخست، به معرفی سیستم ترانزیتی تیر اختصاص دارد. در این راستا، پوشش جغرافیایی، تحولات، اهداف، دامنه شمول، ساختار اداری و ادوار کم در این سیستم به اختصار مورد بحث قرار می‌گیرد.

دربخش دوم، متن پارسی کنوانسیون تیر و ضمیمه‌های دهگانه آن به تفکیک و شامل آخرین قطعنامه‌ها و توصیه‌های مربوطه، از جمله توصیه مصوب ۱۱ ژوئن ۲۰۱۵ کمیته اداری کنوانسیون تیر درباره معرفی سیستم کد گذاری ملاحظات عیب و نقص در گواهی قبولی (ضمیمه ۳ کنوانسیون تیر)، ارائه گردیده است.

بخش سوم کتاب نیز در قالب سه فصل، به موضوع تیر الکترونیک (eTIR) می‌پردازد. فصل نخست، تحت عنوان سیستم تیر و پردازش الکترونیکی اطلاعات،

ضمن توضیح واژگان همپیوند با سیستم رایانه‌ای تیر، این سیستم و نرم افزارهای آن را معرفی می‌نماید. در فصل دوم، پروژه تیر الکترونیک (eTIR) و پیش‌اظهاری الکترونیک (TIR-EPD) مورد بحث قرار می‌گیرد و ضمن توضیح تیر الکترونیک در عمل، وظایف و مسئولیت‌های ذینفعان پروژه تیر الکترونیک مورد اشاره قرار می‌گیرد. در فصل سوم این بخش نیز، فرایند دور اظهاری کالای تحت پوشش کارنه تیر توضیح داده می‌شود.

همچنین در مواردی که ضرورت ایجاب نموده، توضیحاتی به صورت زیر نویس در بخش‌ها و فصولهای بالا شده آورده شده است.

امید است مطالب این کتاب، گامی در جهت بالا بردن دانش عوامل دست‌اندرکار صنعت حمل و نقل و بازرگانی و مآلاً افزایش کارایی در عملیات لجستیک تجاری کشور، باشد.

ناصر محمد حسینی